

Siddhartha

Siddhartha, Conrad Rooks, 1972

L'alternativa espiritual al camí de la il·luminació budista

El corrent que retorna

L'originalitat de Herman Hesse, autor de *Siddhartha*, novel·la en la que està basada aquesta pel·lícula homònima, rau en la creació d'un personatge contemporani a Buda que porta el seu mateix nom, Siddhartha, i que viu una recerca espiritual paral·lela a la del Boddhisattva. De fet, és fàcil creure que se'ns narra la vida del propi Buda, tot i que ben aviat percebem les incoherències. Aquest Siddhartha no viu en cap palau, ni roman tancat per ordre del seu pare per tal de no descobrir el dolor al món, la pobresa i l'envelliment. Es tracta d'un Siddhartha d'arrel més humil, fill d'un brahman, un jove agraciat i intel·ligent que practica la vida meditativa amb el seu millor amic, el Govinda (un dels noms que rep la deïtat hindú Krishna), tot intercalant joiosos banys a un riu que creua el bosc i viatja a l'ombra de la casa paterna. La seva vida

sembla harmònica, però ben aviat, potser empès pel corrent d'aquell mateix riu, sent la necessitat de marxar i de trobar el seu propi camí a la vida. Però aquesta decisió no ve empesa per la revelació dels mals terrenals, com succeí a la joventut de Buda, sinó per causes més naturals i psicològiques: la reacció envers la figura del pare. És així com Siddhartha, seguit sempre del seu amic Govinda, com si es tractés del seu deixeble, inicia la seva vida de samana (un d'aquells homes sants que recorren els boscos i viuen de la caritat, tot esperant la il·luminació). En aquest camí, cert dia es troben amb Buda, que ja acull un nombrós grup de seguidors. Els dos Siddharthes es veuen cara a cara i la pel·lícula recull molt bé la idea de la dualitat, ja que al no mostrar el rostre de Buda, dona a entendre que en realitat són la mateixa persona. Govinda ha trobat el seu nou mestre i

Siddhartha, alliberat del seu llast, torna a la recerca de la seva pròpia via. No li convenç el concepte de la il·luminació. De fet, era una de les discrepàncies de Herman Hesse amb el Budisme. Hesse, cristià d'un sol Déu que viu a tot arreu, és més proper a les idees d'Heràclit que tot passa i tot retorna, com el riu, i en conseqüència roman més proper (també temporalment) de la filosofia de Nietzsche, tot i que no comparteix el seu escepticisme. Ja en soledat, Siddhartha trobarà el seu nou camí mitjançant l'amor i el desig, contrari a les ensenyances budistes. Inicia així un procés d'individualització més propi dels occidentals. Les seves habilitats com a samana (pacient, meditatiu, intel·ligent) es convertiran en una eina d'ús material. Això li portarà a l'acumulació de les riqueses i dels plaers del sexe o del joc, però de seguida caurà en una crisi existencial esdevinguda per una

manca absoluta d'objectius espirituals. El retorn és imminent. Un cop arribat a aquest punt, no queda més remei que tornar enrere, però no fins a la casa del pare, com faria el fill pròdig a la Bíblia. El seu camí finalitza just al punt on el riu feia de nexa entre una vida i l'altra. Allà, fent de barquer, a la vora del riu, en la contemplació de la vida imperceptible de les pedres, Siddhartha trobarà per fi, a l'estil d'un monjo zen, el sentit de la vida. I allà retrobarà també al seu amic Govinda, que encara busca, ja ancià, una possible il·luminació. Siddhartha li demana que es quedi amb ell. La recerca ha d'aturar-se. El fet de considerar-se buscador li fa crear quelcom a buscar que en realitat no existeix. Segons Siddhartha, el problema és tenir objectius, objectius que et fan rondar amunt i avall sense un final, sense un descans. Però això només ho pot dir algú que ja ha tombat amunt i avall, tot recercant l'impossible. Vet aquí la contradicció de la saviesa i la impossibilitat de transmetre-la entre generacions. Per molt que un jove entengui les paraules del mestre, no les haurà viscut i per tant no tindrà cap sentit que les

acompleixi sense haver cercat primer un sentit en la seva experiència individual.

Conrad Rooks, després d'haver practicat el cinema experimental amb *Chappaqua*, on apareixen personatges com ara la icona *beat* William Bourroughs o el saxofonista de *free-jazz* Ornette Coleman, ens sorprèn amb la espiritualitat de *Siddhartha* (impulsada per les belles imatges de Sven Nykvist, assistent habitual de Bergman), on apareixen diàlegs que semblen extrets de les conferències del famós Alan Watts, un dels primers budistes zen d'Occident amb plena autoritat i molt influent en la societat hippie i *underground* dels anys seixanta i setanta. Però és aquesta una evolució força natural, en una època en la que l'interès pel món religiós oriental està en continu creixement. Fins i tot trobem a cineastes com Peter Brook (més reconegut com a director i teòric del teatre) adaptant el Mahabharata o filmant la vida del gurú esotèric Gurdjieff, molt influent al París dels anys 20. Un film, doncs, perfectament emmarcat en la seva època.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Conrad Rooks

Guió: Conrad Rooks; basat en la novel·la *Siddhartha* de Hermann Hesse.

Producció: Conrad Rooks.

Música: Hemant Kumar.

Fotografia: Sven Nykvist.

Muntatge: Willy Kemplen.

Direcció artística: Malcolm Golding.

Vestuari: Bhanu.

Durada: 85 minuts

País: Estats Units

Equip Artístic

Shashi Kapoor (Siddhartha), Simi Garewall (Kamala), Romesh Sharma (Govinda), Pincho Kapoor (Kamaswami), Zul Vellani (Vasudeva), Amrik Singh (pare de Siddhartha), Shanti Hiranand (mare de Siddhartha), Kunal Kapoor (fill de Siddhartha).

Filmografia

1966

Chappaqua